

चतुष्पात्पत्तिकीटानाम् MBh. 12,5697. °पादः nom. pl. P. 2,1,71. Buāg. P. 3, 29,30. °पादः P. 4,1,135. गौर्वारिष्ठा चतुष्पादम् MBh. 1,258.3044. °पदः gen. Buāg. P. 1,17,12. धर्म (als Stier gedacht) M. 1,81. MBh. 3,13017. Buāg. P. 3,11,21. 8,14,5. चतुष्पदीगमन n. Vermischung mit einem weiblichen Thiere Suçr. 1,290,17. — 2) f. °पदी vier Schritte gemacht habend, von einem Weibe Âçv. Grh. 1,7. Çāñkh. Grh. 1,14. — 3) aus 4 Gliedern bestehend, viertheilig: आत्मन् Māṇḍ. Up. 2. धनुर्वेद MBh. 3,5352. 7548. चतुष्पदी निःश्रेणी eine viersprossige Leiter 12,8338. व्यवहारः Jāñ. 2,8. aus vier Pāda bestehend RV. 1,164,24. अनुष्टुप् u. s. w. Colebr. Misc. Ess. II,132. fg. चतुष्पदी = पद्य Metrum, Vers Med. d. 48.

चतुष्पाद् (च° + पाद्) adj. f. ई vierfüßig, m. ein vierfüßiges Thier: पशवः Ait. Br. 2,18. 6,2. Çat. Br. 3,7,2. 6,8,2,17. Suçr. 1,207,17. R. 5,17,30. °कृतो दापः Jāñ. 2,298. धर्म MBh. 3,11246. viertheilig: धनुर्वेद 1459.

चतुष्पष्ट (von चतुःषष्टि) adj. 1) der 64ste MBh. in den Unterschrr. der Adhja. — 2) von 64 begleitet: शतम् 164 Lāt. 10,14,13. Kāt. Çr. 24,5,11.

चतुःषष्टि (च° + ष°) f. 1) 64 Med. 1. 62. Ait. Br. 1,5. M. 8,338. Hariv. 6668. R. 4,43,36. — 2) der aus 64 Adhja bestehende Rgveda Med. — 3) die 64 Künste (s. कला 11.) Med. °विशारद् MBh. 2,2068.

चतुःषष्टितम (vom vor.) adj. der 64ste Ait. Br. 1,5. R. in den Unterschrr. der Sarga.

चतुर्म् (von चत्वर) adv. vier Mal P. 5,4,18. Vop. 7,71. चतुर्नमौ ऋक्-कौ भूवार्य AV. 11,2,9. चतुर्पुष्कयते TS. 2,6,2,3. Çat. Br. 1,3,2,7. 8,1,24. 2,3,1,16. 4,3,1,10. Âçv. Grh. 1,14. गूढमैयुधर्म च काले काले च संयुक्तम् । अग्रमादमनालस्यं चतुः (= चतुष्टयं) शिल्लत वायसात् ॥ Kāñ. 71. 72. Vor folgendem क, ख, प, फ geht स in ष oder Visarga über P. 8,3,43.

चतुर्स्तन (चतुर + स्तन) adj. f. vierzitzig: गौः Çat. Br. 6,5,2,18.

चतुर्विंश (von °शत्) adj. f. ई 1) der 54ste: प्रजापति (neben den 33 Deva) Çat. Br. 4,3,2,2. 5,1,2,13. TBr. 2,7,1,3. — 2) von 34 begleitet: शत Çat. Br. 12,2,1,7. — 3) 34 enthaltend: पृष्ठानि Lāt. 8,12,14. m. mit Ergänzung von स्तोम VS. 14,23.

चतुर्विंशजातकज्ञ (च°-ज्ञा° + ज्ञ) m. ein Buddha H. 233.

चतुर्विंशत् (च° + त्रिंशत्) f. 34: चतुर्विंशद्वाजिनो देववन्द्योर्वङ्गः RV. 1,162,18. 10,33,3. VS. 8,61. °शदन्तर Çat. Br. 10,5,2,8. °शद्रात्र Kāt. Çr. 24,2,32. प्रजापतेश्चतुर्विंशत्संमतम् N. eines Sāman Ind. St. 3,224.

चतुःसन (च° + सन) adj. die 4 Söhne Brahman's, deren Namen mit सन beginnen (सनक, सनन्द, सनातन, सनत्कुमार), in sich enthaltend Buāg. P. 2,7,5.

चतुःसप्तत (vom folg.) adj. der 74ste MBh. in den Unterschriften der Adhja.

चतुःसप्तति (च° + स°) f. 74 Ind. St. 3,254.

चतुःसप्ततितम (vom vorberg.) adj. der 74ste R. in den Unterschrr. der Sarga.

चतुःसम (च° + स°) 1) n. ein Gemisch von Sandelholz, Agallochum, Moschus und Safran zu gleichen Theilen H. 639. Nach dem Sukhabodha im ÇKDr. Bez. auch eines andern Gemisches. — 2) adj. der an seinem

Körper vier Ebenheiten hat (vgl. Hariv. 14779) R. 5,32,13.

चतुःसहस्र (च° + स°) n. 4000: चतुःसहस्रे गव्यस्य पञ्चः RV. 5,30,15.

चतुःस्रक्ति (च° + स्र°) adj. vierkantig, viereckig VS. 38,20. पात्र TS. 1,8,9,3. 6,6,10. वेदि Çat. Br. 2,6,1,10. कूप 6,3,2,26. die Erde 1,2,29. 6,7,1,15. 7,3,1,23.

चतुराङ्गी (चतुर + राङ्ग) f. die vier Könige, Bez. des ehrenvollsten Ausgangs im Spiele Katuraṅga, wobei ein König alle vier Throne in Besitz nimmt, Tithjādīt. im ÇKDr.

चतुरात्र (चतुर + रात्र) adj. viertägig, m. n. eine best. Feier AV. 11,7,11. Çāñkh. Çr. 16,23,1.7. Kāt. Çr. 23,1,7. Lāt. 9,5,6. °रात्रम् adv. Kāt. Çr. 19,1,14.

चतुक स. अचतुक.

चैत्य partic. fut. pass. von चत् Pat. zu P. 3,1,97. Vop. 26,12.

चत्र s. चात्र.

चत्वर Uṇ. 3,58. pl. vier: चत्वारः AV. 1,31,2. चतुरः RV. 1,161,2. चतुर्भिः 135,6. चतुर्णाम् 8,63,13. चतुर्यः AV. 1,31,1. f. चतैः 11,2. P. 7,2,99. Vārtt. 2. Çānt. 2,5. चतुर्भिः RV. 8,49,9. चतुर्णाम् Çat. Br. 3,3,2,13. चतुर्णु 5,1,1. n. चत्वारि RV. 5,30,12. Im Veda haben instr. dat. abl. und loc. den Ton stets auf der penultima, in der klass. Sprache entweder hier oder auf der ultima P. 6,1,180.181. चतुर्णाम् soll nach P. 6,4,5 ved. sein, erscheint aber auch R. 1,72,12. 73,32. — प्रदिशः RV. 1,164,22. 10,19,8. चतैः nāml. दिशः 8,89,10. चतुर्भिः (m.) सह कोटोभिः R. 4,39,33. Declin. eines auf चत्वर auslautenden adj. comp. Sch. zu P. 7,1,55.98.99.100. Siddh. K. 20,a.

चत्वरै (von चत्वर) n. Uṇ. 2,117. Siddh. K. 249,b,2. ein viereckiger Platz, — Hof, ein Platz auf dem viele Wege münden: अनुष्ठ्यासु सर्वासु चत्वरेषु च — वलं बभूव MBh. 3,655. न चत्वरि निशि तिष्ठन्निगूढः 5,1361. 8,2031. 16,141. R. 2,42,23. 5,9,50. श्रेष्ठि° Māñk. 61,17. मठ° Prabh. 106,12. ausserhalb der Stadt Kathās. 6,41. — Buāg. P. 4,9,57. 21,2. 5,24,9. m. R. 5,49,15. Hariv. 6499. त्रिकचत्वरः 6301. Am Ende eines adj. comp. f. घा Hariv. 5226. 8963. Buāg. P. 1,11,15. = अग्रन Hof AK. 2,2,12. H. 1004. an. 3,552. Med. r. 133. = स्थण्डिल Opferplatz AK. 2,7,17. H. 824. H. an. Med. = बहुमार्गि, पयस्त्रिण्यो ein Ort wo viele Wege zusammenkommen H. 988. H. an. Vjutr. 132.

चत्वरामिनी (च° + वा°) f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge von Skanda MBh. 9,2630.

चत्वारिंश (von चत्वारिंशत्) adj. f. ई 1) der 40ste: चत्वारिंश्यां शरदि RV. 2,12,11. — 2) von 40 begleitet: शतम् 140 P. 5,2,46. Çat. Br. 12,2,1,6. — 3) aus 40 bestehend, m. mit Ergänzung von स्तोम Lāt. 6,6,19.

चत्वारिंशत् f. 40 P. 5,1,59. Çānt. 1,7. चत्वारिंशता हरिर्भिर्युजानः RV. 2,18,5. 1,126,4. VS. 18,25. Jāñ. 3,303. R. 5,6,19. Buāg. P. 4,1,60. 6. 18,18. °पद् Çat. Br. 7,3,1,27. °शदन्तर 13,6,1,2. °शद्रात्र ebend. Kāt. Çr. 24,2,31. Çāñkh. Çr. 13,14,9. 17,8. — Zusammengesetzt aus चत्वारि (n. pl. von चत्वर) + दशत्, mit ausgestossenem द् und eingeschobenem Nasal.

चत्वारिंशति f. dass. in द्वा° 42 Rāśa-Tar. 3,475.

चत्वाल m. 1) eine Höhlung in der Erde zur Aufnahme des Opferfeuers, = होमकुण्ड Med. I. 88. = होमकुण्डल H. an. 3. 647. — 2) Mut-